

Lesz még villamosközlekedés Szombathelyen?

Tm - 2007-10-05 23:13:00

Álmában csenget egy kicsit

□M □ Villamos megállóhely□ □ hirdeti kék alapon fehér betűkkel a régi-új tábla a [nemrégiben még levegőben megcsodált](#) villamos előtt. Abban a cikkünkben részletesen írtunk a szombathelyi villamos történelméről, kalandos átszállításáról, de részletes képgalériát közöltünk a másik, romos állapotban lévő szombathelyi villamosról is, amelyről csak nagyon kevesen tudnak. A júliusi ígéret szerint még idei avatást jósltak a politikusok a felújított 1, pályaszámú villamossal kapcsolatban. Nem is kellett sokáig várni.

Régi-új utasok

Már az ünnepélyes avatás megkezdése előtt birtokba vették a látogatók a villamost. Leültek a faszékekre és az ábrándos tekinteteket látva újra zötyögtek a belvárosban, ahogy azt negyven éve tehették. A gyerekek is élvezték a helyzetet. Csodálkozva néztek körül az általuk ismeretlen szerkezetben és kérdésekkel bombázták nagyszüleiket. Milyen volt utazni vele, mi az a kerék az elején, hol a kilométeróra és miért nem párnás az ülés?

Történelem az ülések felett

A villamos teteje alatt számos fénykép és képeslap kapott helyet a reklámok helyén. Az egyik oldalon Rábai Péter fotói sorakoznak, aki 33 évvel ezelőtt, 1974. augusztus 20-án hangulatos képeket készített a villamos útvonala mellett. Mint azt a természetjáróként közismert fotóstól megtudtuk hobbiból, de dokumentálás céljából készült a sorozat, amely egy dr. Kalocsai Péterrel történő beszélgetés kapcsán került szóba. Rábai Péter ezután kereste elő a képeit és felajánlotta azokat a Smidt Múzeumnak. Mint mondta, rengeteg fotó és emlék porosodhat még pincékben, szekrények mélyén a villamosról másoknál is.

A villamoson tájékoztató táblák is helyet kaptak, ahol fényképekkel illusztrálva részletes leírás olvasható a szombathelyi villamosközlekedésről, érdekességekkel megtűzdelve. Ez egyelőre kizárólag magyarul olvasható. A turisták villámgyorsan belebújhatnak egy villamoskalauznő bőrébe, amennyiben arcukat kidugják a teljesalakos, életnagyságú kép szabadon hagyott nyílásán. A fél éve még mellékhelyiségnek, szemétlerakónak és graffitis céltáblának használt villamos most teljes pompájában ragyog.

Lesz még villamosközlekedés Szombathelyen?

Németh Kálmán alpolgármester, a Szépítő Egyesület elnöke beszédében ismét feltűnt az a motívum, miszerint a város nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy helyi érdekltségben ismét csilingeljen villamos a város utcáin, igaz, más útvonalon, mint korábban. A jelenlévők között szinte biztos, hogy nem akadna ellenzőre a terv, de úgy tudjuk, konkrét lépések még nem történtek az ügyben. Dr. Kalocsai Péter ezután röviden ismertette a kiállított villamos előéletét (lásd korábbi írásunkban). Az 1927-ben a Ganz által gyártott, akkor még benzinmotoros szerkezetet 1940-1943 között pótkocsivá alakították át, majd 1951-ben a Fővárosi Villamosvasúti Főműhely Vállalatnál 1000 mm-es nyomtávolságú motorkocsivá alakult. Ezt kapta meg Szombathely és Sztálin születésnapján, 1951. december 20-án fel ünnepélyesen átadták a vasi megyeszékhelyen.

Kalauzok, kocsivezetők és mindenese

A nyugat.hu egy csoportképre a villamos mellé állította azokat, akik korábban a járművön dolgoztak, vagy a villamosközlekedést szervezték. Fotónkon szerepel dr. Faragó Sándorné, akit korábbi munkatársai csak pénzügyminiszternek hívnak, valójában azonban mindenese volt. Honti Sándor kocsivezető, kalauz és műhelymunkás is volt. Az egyik járaton figyelt fel Marikára, egy csinos szombathelyi lányra, aki később a felesége lett. Honti Sándorné is szerepel a csoportképen, hiszen kalauz lett belőle, sokszor dolgozott együtt a férjével. A villamos közös szerelmük volt. Csikós István forgalmi vezetőként vette ki részét tevékenyen a villamosközlekedésből, Kulcsár László és Mózner Lajos pedig vezette a villamosokat. Mint mondták nagyon hálásak azoknak, akik segítettek megmenteni legalább egy villamost a városnak, hiszen a járművek hozzátartoztak az 1900-as évek városképéhez.

A volt dolgozók csokrokkal érkeztek, amit a villamos elejében helyeztek el azon munkatársaik emlékére, akik már nem lehettek jelen. A villamosközlekedés kb. félszáz embernek adott munkát egy időben.

Szombathelyi villamos a grazi alagútban

Dr. Faragó Sándorné elmesélte, hogy az egyik szombathelyi villamost egy grazi vállalkozó nézte ki magának és sikerült elérnie, hogy megvehesse a járművet, amit el is szállított. Órákkal később kétségbeesett hívás érkezett Szombathelyre, a villamos beszorult az egyik nagy osztrák alagútba. A problémát Varga Lajos hűtőgépszerező tolmácsolta Máté János műhelyfőnöknek, aki kis idő után előállt a megoldással, aminek segítségével 20 centivel alacsonyabbá varázsolták rongálás nélkül a villamost, ami így éppen-hogy átfért az alagúton. Ausztriában egyébként hatalmas dugót okozott a beszorult jármű.

A villamosközlekedés szombathelyi megszűnése után egyszer még feltűnt az egyik villamos a sínen, óriási feltűnést keltve a környéken. A Remix ablakában állítólag fűrtökben lógtak az emberek, de hamar kiderült, hogy nem indul újra a kedvelt közlekedési eszköz, csupán az egyik kocsivezető gurult ki vele valamilyen alibivel, búcsúzásként. Ezt követően hamarosan felszedték a síneket, így hasonló akciókra esély sem volt többet, a villamos végleg eltűnt a város utcáiról.

Kiállítás, emlékekből

A Smidt Múzeum egyik termében egy hónapon keresztül látható az a kiállítás, amely a villamossal kapcsolatos tárgyi és képi emlékeket vonultatja fel. Érdeemes egy kicsit elkalandozni a tárlók között. Talán úgy lenne az igazi, ha a nagyszülők vinnék el unokáikat és elmesélnék nekik saját élményeiket, pl. a villamoson ülve. Mert az emlékek még elevenen élnek azokban, akik utazhattak a lassú, de olcsó és hangulatos járművel. Amikor a múzeum vezetője párszor megrántotta a fogantyút és felhangzott a villamos jellegzetes csilingelése, könny szökött jópár idős ember szemébe. Ez a hang felidézte a korabeli Szombathely utcáit, randevú emléket és számos olyan élményt, amit nehéz elfelejteni. Ilyen például a villamosvezető és kalauz látványa, akik együtt lapátolták a havat a sínekről, de a környező házakból is leszaladtak segíteni, hogy mehessen a villamos.

Bérlettel tujázó

A múzeumból kifelé menet még feltűnt egy férfi, aki a villamos ütközőjén ülve lóbálta a lábát. Bár nem kérdeztünk rá, de valószínűnek tartjuk, hogy a férfi kisfiúként kipróbálta a potyázás ezen módját, a tujázást. A látszólag potyautas vizslató tekintetünket látva előhúzta irattartóját és felmutatta a bérletét. Igazi Vas Vármegyei Elektromos Művek Rt.villamosbérletet a Szombathelyi villamos városi vasút-ra. További jó utat kívántunk és kiléptünk a jelenbe.

A fotóinkon látható korabeli fényképek és képeslapok tulajdonosai:

Dr. Kalocsai Péter

Molnár József

Rábai Péter

Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár

Savaria Múzeum

Smidt Múzeum